

Összefoglaló
a mozgalmi élet eseményeiről
augusztus

Augusztus hónapban a párt- és politikai munka középpontjában az MSZMP kongresszusára történő felkészülés feladatainak időarányos végrehajtása, a kongresszusi küldöttek megválasztása, a szervezeti szabályzat-tervezet, valamint a kongresszusi dokumentumok megvitatása, a párt végrehajtó- és bizottsági üléseknek előkészítése állt.

A politikai nevelőmunkában a fő figyelmet a személyi állomány megnövekedett határőrizeti feladataira történő felkészítésére, az erkölcsi-fegyelmi helyzet szintentartására a leszerelés-váltás előkészítésére és végrehajtására, a fiatal határőrök határőrizetbe történő bevezetésére fordítottuk.

A HFSZ munkájában hangsúlyt kapott a határőrizeti feladatok végrehajtására történő mozgósítás, az alapszervi munkatervek elkészítése, a HFSZ alapszervezetek titkárainak felkészítése.

A szakszervezeti munkában a fő figyelmet a választási értekezletek előkészítése, a határőrségi szakszervezeti szervek jövőbeni helyzetének, tevékenységének kilátása kapta.

Pártszervezeti élet:

A pártszervezetek 93 %-ban tartottak munkaterv szerinti taggyűlést, melyen a tagság 76 %-a volt jelen. A napirendekkel kapcsolatban a jelenlévők 38 %-a mondott véleményt.

A taggyűlések többségénél a fő napirend a határőrségi kongresszusi küldöttek megválasztása, valamint a párt szervezeti szabályzat-tervezetének megvitatása volt. A kongresszusi küldöttek megválasztására az alapszervezetek megfelelően felkészültek, a lebonyolítás zavaró körülmények nélkül történt. Néhány pártalapszervezet kommunisztái kifogásolták a választás menetrendjét. Véleményük szerint kevés idő állt a választók számára a jelöltek megismerésére és ezáltal azok többsége körükben ismeretlen maradt.

A rendelkezésre álló kongresszusi dokumentumok véleményezése során a korábbiakhoz képest csökkenő aktivitás tapasztalható. Kevés az elhangzó vélemény, gyakoriak a többségében általános megállapítások, véleménynyilvánítások.

Több alapszervezet jelezte, hogy a jelöltek állásfoglalásai megismerésének lehetővé tétele pozitívan hatott a tagság véleménynyilvánítására. Ugyanakkor a tagság egy része az MSZMP kongresszusa előkészítésének csomagtervét nem kellően ismeri. Félő, hogy a későbbiekben megjelenő vitadokumentumok megvitatására kevés idő fog rendelkezésre állni. Hangsúlyozták az elkövetkező pártkongresszus mindenoldalú előkészítésének szükségét és, hogy a párt az eddigeieknél határozottabban álljon az ésszerű reformok élére.

A párttagság hangulatára továbbra is hat a fegyveres szerveknél a pártszervek jövőbeni sorsának alakulása. Többen sürgetik az MSZMP politikája offenzív jellegének erősítését, a cselekvőkészségének növekedését.

A párttagság jelentős része továbbra sem tartja egységesnek a jelenlegi országos pártvezetést. Véleményük szerint a nyilatkozatok több esetben ellentmondóak, az intézkedések kapcsolásra utalnak. Ez is oka, hogy tovább nőtt a párttagságunk elbizonytalanodása és pesszimizmusa.

A pártvitára közzétett programtervezetről elhangzott, hogy az alapvetően a realitásokra épül, azonban konkrétsága kívánnivalót hagy maga után. A tagság egy része hiányolja az ideológiai célkitűzéseket, a kompromisszumokra nem hajlandó politikai csoportosulások elleni harc megvívásának tartalmát és módját.

A párttagok határozottabb és egységesebb politikai fellépést sürgetnek azokkal szemben, akik a rétegérdekeiket, hatalmi ambíciójukat a párt érdekei elé helyezik. Határozottan visszautasítják a "nép nevében" tetszelgést és az ehhez hasonló megnyilvánulásokat.

A szervezeti szabályzattal kapcsolatos vitákból kitűnt, hogy a párttagságunk elfogadja a párt belső megújulásának szükségességét. Ezen tulmenően igényli az aktív átalakítási folyamatban való tevőleges részvétele lehetőségét is. Általános vélemény, hogy a szervezeti szabályzat-tervezet az utóbbi évek egyik leg-sikerültebb anyaga. Kellően demokratikus, biztosítja a párton belüli horizontális strukturák létrejöttének feltételeit. Lényeges elemeként értékelik a pártalapszervezetek gazdálkodási önállóságát. E területen javasolták több helyen, hogy a befolyt tagdíjak 20 %-át az érintett alapszervezetek használhassák fel.

A párttagság igényli az olyan biztosítékok kialakítását, hogy a párt megszabadulhasson a karrierista személyektől és csak azok legyenek a párt tagjai, akik a párt törekvéseit magukénak tekintik és minden körülmények között ki is állnak mellette.

Egyetértenek azzal, hogy az MSZMP a továbbiakban nem csupán a munkásosztály pártja kíván lenni. A tagság köréből többen támogatják a párt nevének megváltoztatását. Véleményük szerint az átalakulásban lévő párt már idáig is több vonatkozásban sza-

kitott az MSZMP eddigi irányvonalával. Az új névnek kifejezésre kell juttatni a szocializmus melletti elkötelezettséget, egyértelművé kell tenni a nemzet felemelkedését segítő szellemi és fizikai munka értékeinek kölcsönös megbecsülését. A nyirbátori magasabbegység kommunistáinak többsége a "Magyar Szocialista Párt" megnevezés mellett foglalt állást.

A városi jogú pártvégrehajtó bizottságok üléseiken pártalapszervezetek munkarendjét, munkamódszerét vitatták meg, a II. féléves feladatterveket, munkaterveket fogadtak el, tájékoztatót hallgattak meg a választások és a szervezeti szabályzat-tervezet véleményezése tapasztalatairól.

Pécsen a VB ülésen megállapítást nyert, hogy az irányított pártalapszervezetek tevékenységét a céltudatosság, a tervszerűség és szervezettség jellemzi. Az elemző, értékelő munka az agitációs és nevelő tevékenység alapvetően megfelel az alapszervezetek sajátos helyzetének. A kommunisták döntő többségében végrehajtják pártmegbízataikat, kellő figyelmet fordítanak a párthatározatok megismerésére és helyi érvényesítésére.

Kiskunhalason a választások és a szervezeti szabályzat-tervezet véleményezésének tapasztalatait vitták meg. Ugy fogalmaztak, hogy a tervezet vitája megosztotta a párttagságot. A tagok jelentős részének nézete szerint a mai párt már nem az mint amelyikbe korábban beléptek. Többen a pártból való kilépésüket fontolgatják. Jelentős azoknak a száma, akik azt hangoztatják, hogy a korábbi tételek alkalmazhatóságát nem lehet csak érzelmi alapon megközelíteni, nem lehet "nosztalgiázni". A párt presztízse rohamosan csökken, úgy ítélik meg, hogy a választások közeledtével a párt bénultsága nem csökken, a párton belüli reformokban is gyakoriak a félmegoldások.

Párttagfelvétel az érintett időszakban nem volt. A pártból 2 fő lépett ki, törlés 1 fő esetében történt. Pártbüntetés kiszabására nem került sor. 7 fő előzőleg kiszabott pártbüntetését törölték.

A városi jogú pártbizottságok közül a szombathelyi magasabbegység pártbizottsága ülésezett, ahol összegezték a szervezeti szabályzat-tervezet, valamint a programnyilatkozat megvitatása során elhangzott véleményeket. A hozzászólók szerint a dokumentumok rövid távra készültek, bár az új működési elveket, a célokat a többpártrendszer keretei, viszonyai között fogalmazták meg.

Többen hiányolták a fegyveres erők és testületek helyéről, szerepéről szóló gondolatokat. Vélemények szerint a honvédelmi politikai kérdéseiben a pártnak kell hogy legyen mondanivalója. A dokumentum tervezet említi a sztálinizmust, ugyanakkor nincs tisztázva, hogy tulajdonképpen mik a sztálinizmus ismérvei.

Néhány hozzászóló előtérbe helyezte a politika és gazdaság viszonyát. Olyan vélemény is elhangzott, hogy a soronkövetkező kongresszus a párt platformok összetűzésének kongresszusa lesz. Többen bírálták a dokumentum nyelvezetét, a megfogalmazásokat bonyolultnak az egyszerű párttag számára nehezen érthetőnek ítélték meg.

Az MSZMP Határőrségi Végrehajtó Bizottsága augusztus 28-án ülésezett, ahol megvitatták a határőrségi pártválasztás, a kongresszusi küldöttválasztás tapasztalatait.

Valamennyi magasabbegységénél sor kerül a küldöttek és a párttag-ság közvetlen találkozására. Az MSZMP Határőrségi Bizottsága szeptember 16-án pártaktiva értekezletet hív össze, amelyen a küldöttek elmondják benyomásaikat és azt, hogy mit akarnak képviselni a kongresszuson. Az MSZMP Határőrségi Bizottsága szeptember 26-án ülést tart, amelyen további ajánlásokat tesz a küldött csoport munkájára.

A VB ülés a soronkövetkező képviselő választással kapcsolatos pártfeladatokra állásfoglalást fogadott el.

Az MSZMP Határőrségi Bizottsága augusztus hónapban nem ülésezett.

HFSZ szervezeti élet:

A HFSZ tagok úgy ítélik, hogy az állomány a teljesítő képességének határáig jutott el. A kialakult helyzet megoldására nem a határőrség a hivatott, hanem a kormánynak kell megoldást találnia. A többséget élénken foglalkoztatja az MSZMP és a tömegszervezetek várható helye, szerepe a határőrségnél. Sokan bírálják, hogy az MSZMP a politikai egyeztető tárgyalásokon úgy kényszerül engedményekre, hogy nem ismeri az érintett témakörben tagsága véleményét. Ugy érzik, mintha az ellenzéki szervezetek diktálnák a feltételeket.

Több helyről jelezték, hogy nem értenek egyet a DEMISZ aláírásgyűjtő akciójával, azt elhamarkodottnak tartják.

A nagykanizsai HFSZ bizottság jelezte, hogy a sorállomány elfordulását érzékelik a politikai kérdésektől, ezt annak tudják be, hogy az események nehezen követhetők, prognosztizálhatók. Győrben úgy fogalmaztak, hogy a takarékoság címén bevezetett intézkedések a sorállomány élet- és szolgálati körülményeinek romlását eredményezték.

HFSZ alapszervezetek:

A leszerelés-váltás kapcsán több helyen tartottak taggyűlést, ahol elbucsztak a leszerelő állománytól, kiegészítették a vezetőséget illetve titkárt választottak. Felkészültek az elkövetkezendő időszak várható határőrizeti eseményekből adódó mozgalmi feladatokra. Nagy figyelmet fordítanak arra, hogy az al egységekhez érkezett állomány megismerje az őrs sajátosságait.

Segítik a fiatalokat, hogy minél kisebb zökkenővel illeszkedjenek be a határőréletbe. Erősödő az alapszervezetek érdekképviseleti tevékenysége, egyre inkább az állományt élénken foglalkoztató kérdéseket vetnek fel és kérik a parancsnokoktól közönségi, illetve egyéni problémáik megoldását.

A HFSZ kiképzőbázis, űr-, műszaki-, építőzászlóalj bizottságok üléseiken értékelték az alapszervezetek munkáját, a ciklustervek végrehajtásának helyzetét. Több helyen megállapították, hogy a feladatokra történő mozgósítás és a szabadidő szervezése mellett kevesebb figyelmet fordítottak az állomány érdekeinek képviselésére, védelmére, ami miatt bírálatot is kaptak.

Városi jogú HFSZ bizottságok üléseiken elfogadták a II. féléves ülésterveiket, értékelték az eltelt időszak eseményeit, a szervezeti élet kérdéseiben döntöttek, odaitélték a FEN adományozásra kerülő mozgalmi kitüntetések.

HFSZ Határőrségi Bizottsága augusztus hónapban nem tartott ülést.

Szakszervezeti élet:

Szakszervezeti csoporttaggyűléseket augusztus folyamán mindössze Nagykanizsán tartottak. A csoportülések tapasztalatai vegyesek. Volt olyan csoport amelyik a szakszervezet helyett önsegélyező egyesület megalakulását javasolja. A berzencei FEP polgári alkalmazottai nem választottak bizalmat sem és egységesen kérik szakszervezeti tagságuk megszüntetését, mert úgy érzik, hogy a jelenlegi szakszervezet érdekeiket nem megfelelően képviseli.

A legtöbb csoport úgy fogadja el a Határőrségi Dolgozók Szakszervezetének önállóságát, ha 2 fő függetlenített funkcionáriusnál többet nem foglalkoztat.

Felvetették, hogy a fegyveres erők szakszervezetei alkossanak szövetséget és közvetlenül a Szakszervezetek Országos Szövetségéhez tartozzanak.

Szakszervezeti Bizottsági ülést Orosházán tartottak. A bizottság ciklustzáró beszámolójának elfogadására és a küldöttértekezlet előkészítésével kapcsolatos feladatok megbeszélésére került sor. A bizottság tagjai egyetértettek abban, hogy szakszervezeti társadalmi munkáért 4 főt megjutalmazzanak a küldöttértekezleten.

A KSZ kibővített titkári testületi ülésen tájékoztatót hallgattak meg a résztvevők a határőrizet és a határforgalmi munkában beállt változásokról.

A küldöttértekezlet a jelölőbizottság tagjai sorából megválasztotta elnökét.

A KSZHB titkára tájékoztatást adott a Belügyminisztériummal és a Belügyi Dolgozók Szakszervezetével folytatott a HDSZ önállóságának feltételeiről és a hivatásos állomány szakszerve-

zeti szerveződéseről szóló egyeztető tárgyalásokról. A jövőben a HDSZ a szakszervezeti tagdíjból két függetlenített tisztviselő bérét tudja fedezni. A belügyminisztérium a felszabaduló bértételeket szociális célra szakszervezeti támogatásként a továbbiakban biztosítja a HDSZ részére. A titkári testület elfogadta és tudomásul vette ezt az alternatívát.

A továbbiakban a hátralévő alapszervezeti küldöttértekezletek időpontjának egyeztetése megtörtént, a titkárok beszámoltak az előkészítés helyzetéről. A HDSZ alakuló küldöttértekezlet előkészítésével kapcsolatos feladatok meghatározásra kerültek.

A szakszervezeti tagság hangulatát kedvezőtlenül befolyásolta Németh Miklós miniszterelnök augusztus 20-i ceglédi ünnepségen tartott beszéde. Nem értenek egyet a szakszervezeteket bíráló gondolatokkal és azzal, hogy a kormány a válsághelyzet egyik előidézőjének a szakszervezetet tartja.

A polgári állomány nem ért egyet a sorozatos áremelésekkel, bár az elégedetlenséget a szakszervezetek időben jelezték, de azt a kormány figyelmen kívül hagyta. A megoldást e vonatkozásban, nem a sztrájkban, hanem a korrekt tárgyalásokban látja. Továbbra is foglalkoztatja a tagságot a határőrségnél a 40 órás munkahét bevezetésének időpontja.

Budapest, 1989. augusztus 31.

Az anyagot összeállította a BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség Párt- és Tömegszervezeti Osztálya, a Határőrségi Fiatalok Szövetsége és a KSZ Határőrségi Bizottsága.

228.a.

ÖSSZEFOGLALÓ

A BM Határőrség politikai információiról
(1989. augusztus)

A személyi állományt kiemelten foglalkoztatta az ország politikai, gazdasági helyzetének alakulása, a kelet-európai országokban zajló ellentmondásos folyamatok, valamint a magyar-osztrák határon kialakult rendkívüli helyzet.

Az állandó állomány érdeklődéssel figyelte az időközi választásokat. Az ellenzék győzelmének jelentőségét különbözőképpen ítélték meg. Egyes vélemények szerint a mostani választások az ellenzék szervezettségét mutatják és ezt prognosztizálják az országos választásokra is, amennyiben a párt nem tud megfelelően felkészülni és hiteles embereket jelölteként állítani.

Hivatásos állományunk egyre nagyobb aggodalommal figyel a belpolitikai változásokra, a politikai egyeztető tárgyalásokra. Többben hangsúlyozták, hogy gazdaságunk alacsony hatékonysága, romló pénzügyi egyensúlyunk, a nemzetközi szerződések megszegése, más országok belügyeibe történő beavatkozás károsan hat hazánk nemzetközi megítélésére és félnek, hogy ennek gazdasági következményei is lehetnek. Szórványvélemény szerint az MSZMP képviselői az ellenzékkel folytatott tárgyalásokon egyre több kérdésben feladják hadállásaikat. Markánsabb megítélések szerint a párt által kezdeményezett politikai reformok olyannyira felgyorsultak, hogy megbénították az MSZMP-t, a társadalomban pedig anarchia jelei mutatkoznak.

Ez bizonyítja szerintük az egyre nyíltabb és hangosabb szocialista és pártellenes megnyilvánulások, a fegyveres erők lejáratása, a törvénytörések, bűnözés soha nem tapasztalt növekedése.

A fegyveres erők depolitizálásának híre régóta foglalkoztatja párttagságunkat. A vélemények megoszlanak ennek szükségességéről. Több helyen viszont egységesek abban, hogy ha ez bekövetkezik, kilépnek a pártból.

A közhangulat további romlását, a kormány iránti toleranciát károsan befolyásolta a végrehajtott újabb áremelés. Sokan nem azonosulnak az intézkedés szükségességével, mert az infláció megállítása, gazdasági gondjaink megoldására nem csak a folyamatos áremelés lehet eszköz.

A miniszterelnök augusztus 20-án elmondott beszéde általános érdeklődést váltott ki. Az elhangzottak többségét elfogadja állományunk, azonban egyes részkérdések vitát váltottak ki. Például az 1968-as csehszlovákiai katonai bevonulás elítélésének időszerűségét néhányan megkérdőjelezték, mivel amúgy is gyorsan romlik a magyar-csehszlovák viszony.

Az augusztus 20-i ünnepek tartalmáról volt olyan megítélés is, hogy "túltengett" az egyházakkal való javuló viszonyunk demonstrálása, az istváni örökség vallásos megközelítése.

A nemzetközi élet eseményei közül elsősorban az európai szocialista országokban zajló események álltak az érdeklődés középpontjában. Állományunk többsége aggodalommal figyel a lengyelországi változásokra. A LEMP vereségét a választásokon elsősorban gazdasági okokkal magyarázzák. Egyre több azok száma, akik párhuzamot vonnak a lengyel események és a nálunk várhatók között.

Továbbra is élénk érdeklődés kíséri a Szovjetunióból érkező híradásokat. Több helyen drámainak ítélik a baltikumban zajló eseményeket. A közelmúltban nyilvánosságra hozott történelmi dokumen-

tumok is hozzájárultak ahhoz, hogy néhányan rokonszenveznek a nemzeti függetlenségi törekvésekkel. Egyesek megfogalmazták az unió széthullásának lehetőségét is, amelynek beláthatatlan világpolitikai következményei lennének.

A "prágai tavasz" 21. évfordulójának eseményeit közvéleményünk érdeklődéssel figyelte. Állományunk többsége elítélte a magyar ellenzék képviselőinek részvételét a cseh hatóságok által betiltott tüntetésen. Néhányan kritizálták a magyar tömegkommunikációt, mert úgy vélik, hogy szimpátiát akart kialakítani a letartóztatott magyar állampolgárok irányában.

Belső élet eseményei: A vezető irányító szervek kiemelt figyelmet fordítottak a határőrizeti rendszer átszervezésére, a magyar-osztrák határon jelentkezett rendkívüli feladatok végrehajtásához szükséges erkölcsi-politikai és szakmai feltételek biztosítására.

Teljes személyi állományunk feszültséggel teli aggodalommal éli át a határőrség bonyolult helyzetét. A határőrizeti rendszer korszerűsítésének szükségességét minden állománykategória megértette. Azonban vannak olyan vélemények, hogy ennek következményei nem lettek pontosan felmérve és negatív hatásai rendkívüli nagy terhet jelentenek a határőrség állományának. Egyre többen hangoztatják, hogy mielőbbi felsőszintű döntésre van szükség a feltételek és követelmények összhangjának megteremtése érdekében.

ld
ang 26i OPh
nyelvtól

A magyar-osztrák határon rendkívüli helyzetet teremtettek - az elsősorban NDK állampolgárságú - menekülők. Állományunk egy része érzelmileg azonosul a menekülők többségének problémájával és ezért igyekeznek humánus módon intézkedni velük szemben. Azt azonban elfogadhatatlannak tartják, hogy a magyar határ megsértésével - egyesek mindenre elszántan - akarják gondjaikat megoldani.

Az NDK menekülőkkel kapcsolatos kormánynyilatkozattal egyetért állományunk. Az alegységparancsnokok azonban ezt kevésnek tartják. Határozottabb intézkedések megtételét sürgetik az állományuk és nemzeti érdekeink védelmére.

Általános felháborodás fogadta a határőr járőröket ért támadásokról szóló híreket. A zsirai fegyverhasználatot a hivatásos és sorozott állomány is jogos önvédelemként értékelte. Az eseményt követően néhány alegységnél a katonák védelme érdekében a korábbi fegyverhasználat szabályainak visszaállítását is felvetette a hivatásos állomány.

A járőrök többsége a nyugati határszakaszon feszültebb idegállapotban megy ki szolgálatba. Egyesekben erősödött a félelemérzet, hogy csoportos vagy támadóeszkővel felszerelt határsértővel találkozhatnak. Többség azonban bátran és példásan teljesíti feladatát, annak ellenére, hogy tudják az elfogott határsértőt el kell engedni, aki újból megkísérli majd a tiltott határátlépést.

Az osztrák viszonylatban kialakult kritikus helyzettel kapcsolatban több magasabbegységnél elhangzott markánsabb vélemények:

- A menekülőkkel szembeni liberális eljárás komolyan veszélyezteti a határőrség tekintélyét, morálisan aláássa a szolgálati fegyelmet. "Minek őrizzem az államhatárt?"
- A jelenlegi állapot tartós fennállása magában rejti azt a veszélyt, hogy a járőr - félelmében, vagy mert túlterhelt idegi-
leg és fizikailag - belelő a menekülők csoportjába.
- Zavaros, ellentmondásos a jogalkalmazás, mert ha a külföldi személy az ország belsejében szabálysértést követ el, akkor megbüntetik, a határsértési kísérletért pedig csak figyelmeztetik.
- A páneurópai pikniken bekövetkezett tömeges kitörés nevetségessé tette jelenlétünket a határon, mert nem állt rendelkezésre hatásos eszköz ennek megakadályozására.

- Menekülttáborrá változtatjuk az országot és ezzel kelet-nyugat feszültségének gócpontja alakul itt ki, ahol a határőrségnek kell elvégezni a népszerűtlen munkát.
- A kormánynak határozottabb lépéseket kellene tenni a probléma megoldására, mert a jelenlegi nyilatkozatok "hintapolitikára" utalnak, nyugatot és keletet is hitegetjük.
- Egy meghatározott időre nyissuk meg a határt, menjenek az NDK menekülők, mert a jelenlegi helyzet veszélyeztetni katonáinkat és nevetségessé teszi erőfeszítéseinket.

Néhány magasabbegységnél felháborodva fogadták a hírt, miszerint a néphadsereg a határőrség anyagából "szabadság rózsáját" fog árusítani valutáért. Többen megkérdezték, hogy ebben az országban már minden eladó?! Ha igen, akkor miért nem a határőrség csinált üzletet?

A határterületi lakosság közérzetét a romló gazdasági helyzet és a bizonytalanságot erősítő "sokszínű érthetlenség" határozza meg.

A határsávra vonatkozó korlátozások feloldását általános elégedettség fogadta. A menekültek és menekülők helyzete továbbra is élénken foglalkoztatja többségüket. Az NDK állampolgárok irányába általános a szolidaritás. A határsértési kísérletüket - különösen annak erőszakos végrehajtását - azonban nagyrészt ma még elítélik és segítik a határőrség munkáját. Ugyanakkor vannak jelei a csempésztevékenységnek is.

Sokakat felháborít a hátrahagyott gépkocsik kifosztása. Nem értik, hogy az illetékesek miért nem intézkednek ennek megakadályozására.

Néhány helyről - osztrák viszonylat - jelezték, hogy elbizonytalanodás tapasztalható az önkéntes határőr csoportok tagjainál, a tevékenységük értelmét illetően.

Budapesten a közbiztonság további romlása és a bűnözés gátlástalansága aggasztja a lakosság egy részét.

Utásforgalomból érkezett információk:

A rábafüzesi határátkelőhelyen több alkalommal megjegyzéseket tettek az ügyintézés lassuságára. Gyakori, hogy km-es hosszú sorok állnak. Ennek oka az átkelő kicsi áteresztőképessége, valamint az IBUSZ munkájának szervezetlensége.

A Romániából érkező utasok elmondása szerint a Panoráma adásai tovább nehezítik a kintélő nemzetiség helyzetét.

Záhonyból érkezett információ szerint a szovjet vasutasok munkakörülményeik javítása érdekében lassító sztrájkot szerveztek.

Csehszlovákiából érkező magyar utasok jelezték, hogy a megkülönböztetés különböző formáit tapasztalták odaát.

Budapest, 1989. augusztus 31.

Az anyagot összeállította a BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség Agit. Prop. Kultúr Osztálya.

ÖSSZEFOGLALÓ

1989. augusztus hónapban a személyi állománnyal
összefüggő rendkívüli eseményekről

- 1./ Összesen 95 eseményt jelentettek, ez 5 %-al kevesebb mint az előző hónapban.
- 2./ Megoszlás eseményenként (változás)

Katonai bűncselekmények és fegyelemsértések:

Kötelességszegés szolgálatban: 17 eset, 17,8 % (142,8 %-os növekedés)

A soproni kerület Sopron III. (hermesi) őrsének állományába tartozó Oláh Csaba határőr járőrszolgálatban - mint járőrtárs - kettő fő NDK állampolgár határátlépési kísérleténél - sajnálatból - nem hajtotta végre az elfogásukat. A két fő határsértését a járőrparancsnok akadályozta meg. Ezenkívül elalvás 6, szeszitalfogyasztás 4, szolgálati hely elhagyása 4, szolgálati helyre késve kivonulás, szolgálatban betörés elkövetése italszerzés céljából 1-1 esetben fordult elő.

Csoportos fegyelemsértés: 2 eset, 2,1 % (előző hónapban nem volt)

Az orosházi kerület nagykerek-i őrs állományába tartozó Pető Sándor őrmester, Csepregi Lajos és Tomkai László határőrök a laktanyát önkényesen elhagyták, majd ittas állapotban öt óra múlva visszatértek a laktanyába.

Előljárói hatalommal való visszaélés gyanuja: 1 eset, 1,05 % (nincs változás)

A zalaegerszegi kerület felsőszölnöki őrs ellátóját Mákos Ferenc főrm-t előljárói hatalommal való visszaélés (katonák magáncélú igénybevétele, házépítéshez) és gazdasági bűncselekmények elkövetésének gyanuja miatt a kerületparancsnok beosztásából felfüggesztette.

Szolgalat alóli kibúvás: 1 eset 1,05 % (előző hónapban nem volt)

A soproni kerület törzsszázad állományába tartozó Tarsoly László határőr leittasodott, az őrszolgalati eligazításon nem jelent meg és garázda magatartást tanusított.

Önkényes távolmaradás: 1 eset 1,05 % (50 %-os csökkenés)

A Határőrezred állományából Gutyira István határőr augusztus 25-én 07.00 óráig engedélyezett eltávozásáról nem vount be. A felkutatására bevezetett intézkedések eredményeként augusztus 26-án 14.00 órakor előállították, kijózanodásig fogdába helyezték.

Fegyver-, lőszer-, pirotechnikai anyag kezeléssel kapcsolatos események:

Foglalkozás körében elkövetett halált okozó veszélyeztetés: 1 eset 1,05 % (előző hónapban nem volt)

A nagykanizsai kerület Zákány I. őrs állományába tartozó Botka Mihály határőr őrsügyeletes szolgálatban szolgálati pisztolyával egy lövéssel homlokon lőtte Molnár Attila szakaszvezetőt határőrizeti ügyeletest, aki a kórházba szállítását követően belehalt sérülésébe.

Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés: 1 eset 1,05 % (nincs változás)

A nagykanizsai kerület bolhói őrs beosztottja Csepregi Ferenc határőr, járőrtárs járőrszolgalatban géppisztollyal játszás közben egy lövéssel átlőtte Baczó Miklós határőr járőrparancsnok jobb alkarját.

Határsértő halálát okozó fegyveres baleset: 1 eset 1,05 % (előző hónapban nem volt)

A szombathelyi kerület zsirai őrs határszakaszán Kovács Zoltán határőr járőrparancsnok és Füleki Gábor határőr járőrtárs szolgálatuk ellátásakor az NDK állampolgárságú határsértő a figyelmeztető lövés ellenére sem állt meg, sőt táskájával fejbevágtta a járőrparancsnokot és annak fegyverét is el akarta venni. Kovács határőr és az NDK állampolgárságú férfi dulakodása közben a géppisztoly elsült. Az NDK férfi fejsérülést szenvedett, belehalt sérülésébe.

Fegyelmezetlenségből lövés: 10 eset 10,5 % (23,0 %-os csökkenés)

Közülük 1 pisztollyal következett be, ugyanakkor 2 nem a tölthelyen történt.

Magyar Országos Levéltár

Könnygázszóró spray hiánya: 2 eset, 2,1 % (nincs változás)

Közlekedéssel kapcsolatos események:

Halálos kimenetelű közlekedési baleset: 3 eset, 3,15 %
(előző hónapban nem volt)

A kiskunhalasi kerület csikériai őrs állományába tartozó Molnár Sándor határőrt járőrszolgálatból történő bevonulása közben az utána haladó polgári személy gépkocsijával az uttest baloldalára áttérve elütötte. Molnár határőr belehalt sérülésébe.

A másik két esetben az eltávozásuk alatt motorkerékpárral közlekedő két határőr ütközés után életét vesztette.

Gépjármű baleset: 19 eset, 20 % (9,6 %-os csökkenés)

A nyirbátori kerület nyirábrányi őrsének beosztottja Kozma József határőr eltávozása alatt motorkerékpárral figyelmetlen vezetés következtében árokba borult és kulcscsonttörést szenvedett.

Összességében szolgálati uton történt 14 baleset, ebből saját hibás 6.

A balesetek okai: elsőbbség meg nem adása 2, szabálytalan sávváltás, követési távolság be nem tartása, figyelmetlen, illetve az utviszonyoknak nem megfelelő vezetés 1-1 eset.

Ittas vezetés: 4 eset, 4,2 % (33,3 %-os növekedés)

A miskolci kerület hidasnémeti őrs állományából Szemán András és Szeles István határőrök a laktanyát önkényesen elhagyták, szeszestalt fogyasztottak és egy kölcsönként személygépkocsival Szemán határőr szüleinek lakására hajtottak, ahol tovább ittak. Visszafelé haladva Szeles határőr elvesztette uralmát a személygépkocsi felett és az árokba borult. Mindkét határőr 8 napon belül gyógyuló horzsolásos sérülést szenvedett.

Egyéb bűncselekmények, rendkívüli események:

Emberölés: 1 eset, 1,05 % (előző hónapban nem volt)

A miskolci kerület bánrévei őrs állományába tartozó Marczis Dániel határőr eltávozása alatt lakásán - eddig ismeretlen okból megölte feleségét.

Garázdaság: 2 eset, 2,1 % (kétszeresére növekedett)

A Határőrezred állományába tartozó 6 határőr kimaradása alatt szóváltás után összeverekedett ismeretlen polgári személyekkel. A határőrök 8 napon belül gyógyuló zuzódásos sérülést szenvedtek.

Lopás: 1 eset, 1,05 % (harmadára csökkent)

A zalaegerszegi kerület pinkamindszenti őrsön Lantos Sándor határőr társai felszerelési tárgyait, ruházatát és kisebb összegű pénzét lopta el.

Gépjármű önkényes elvétele: 1 eset, 1,05 % (nincs változás)

A budapesti FEP-en Mankó János határőr a kutatóügyletre való bevonulás közben a menetvonalról letért, engedély nélkül elvitt egy személygépkocsit, amivel a légikikötők között autózott.

Határőr bántalmazása: 1 eset 1,05 % (felére csökkent)

A Határőrzered állományába tartozó Tóth Tibor határőrt kimaradáson ismeretlen tettesek bántalmazták. A határőr orrcsonttörést szenvedett.

Határőr elleni erőszak: 1 eset 1,05 % (nincs változás)

A szombathelyi kerület Kőszeg II. (hétforrás) őrsön Petrik József határőr ellen NDK államplgár sprayt alkalmazott, a határőrrel szemben erőszakosan lépett fel. A támadólag fellépő személyt a közelben lévő határőrök segítségével fogták el.

Hiradó anyag elvesztése: 1 eset, 1,05 % (előző hónapban nem volt)

A miskolci kerület karosi őrsén a járőrszolgálatból bevonuló két határőr elvesztette a járőrrádiót.

Öngyilkossági cselekmények:

Öngyilkosságra utaló magatartás: 2 eset, 2,1 % (kétszeresére nőtt)

Öngyilkosságra utaló kijelentés: 2 eset, 2,1 % (előző hónapban nem volt)

Egészségügyi esetek:

8 napon túl gyógyuló sérülés: 16 eset, 16,8 % (44,8 %-os csökkenés)

A sérülések megoszlása: elhelyezési körletben 6, sportolás közben 3, munkavégzés során 2, szolgálatban 1 következett be. 4 eset eltávozáson történt.

**Magyar Országos
Levéltár**

KIMUTATÁS

az 1989. augusztus hónapban történt rendkívüli eseményekről

Esemény megnevezése	1	11	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Hór. E.	Bp-1 FEP	OPK- ság	Össz.
Gépjárműbaleset	1			1	2		1	2	2	2	3	5			19
Kötelességzegés szolgálatban	1	1		1	3	1	3	2	2	1		1	1		17
8 napon túl gyógyuló sérülés					2	3	4	2			1	2	2		16
Fegyelmetlenségből lövés	1	2		3			1	2					1		10
Ittas vezetés				1			2			1					4
Tűgyógyszerezés		1	1			1					1				4
Halálos kim.közlekedési baleset					1		1	1							3
Csoportos fegyelemsértés								2							2
Könnycszóró spray hiány		1					1								2
Garázdaság												2			2
Öngyilkosságra utaló magatartás		1				1									2
Öngyilkosságra utaló kijelentés						1			1						2
Előjárói hatalommal való visszaélés gyanúja				1											1
Önkényes távolmaradás												1			1
Szolgálat alóli kibúvás		1													1
Foglalkozás körében elkövetett halált okozó veszélyeztetés					1										1
Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés					1										1
Határsértő halálát okozó fegyveres baleset			1												1
Határőr elleni erőszak			1												1
Határőr bántalmazása												1			1
Emberölés										1					1
Hiradó anyag elvesztése										1					1
Gépjármű önkényes elvétele													1		1
Lopás				1											1
Összesen	3	7	3	8	10	7	13	11	5	6	5	12	5	-	95

3./ Megoszlás magasabbegységenként (előző havi):

- 13 Kiskunhalas (11)
- 12 Határőrezred (16)
- 11 Orosháza (5)
- 10 Nagykanizsa (3)
- 8 Zalaegerszeg (8)
- 7 Sopron (14), Pécs (8)
- 6 Miskolc (5)
- 5 Nyirbátor (3), Balassagyarmat (3), Bp-i FEP (8)
- 3 Győr (8), Szombathely (8)
- Hőr. OPK-ság (-)

4./ Hivatásos állomány részaránya: 4 eset, 4,2 % (55,6 %-os csökkenés)

5./ Laktanyán kívüli események részaránya: 11 eset, 15,8 % (66 %-os csökkenés)

6./ Szeszesitalfogyasztással összefüggő: 15 eset, 15,8 % (87,5 %-os növekedés)

Következtetés:

A tömeges határsértések megakadályozásában kiemelkedő helytállást tanúsító állományt megfelelő elismerésben szükséges részesíteni. Ugyanakkor elengedhetetlen cselekvőképességük, jó hangulatuk megőrzése, felkészítésük a további hasonló feladatokra. Fel kell készíteni a járőröket, az elhelyezési körletet elhagyó határőröket a különféle támadások elhárítására, veszélyhelyzetek lehetőség szerinti elkerülésére. A fokozott megterhelés közepette gyakoribbá válhat az általános katonai rend normáinak megsértése. Ez a rendkívüli helyzetben sem engedhető meg. Helyenként a lazaságokat eltűrik. Szükségessé vált mindezek megakadályozása, az alegységek fiatal hivatásos állományának felkészítése a napirend szerinti élet, belső rend és szervezettség megkövetelésére.

Előtérbe kell helyezni - az államhatáron a figyelmeztető lövések kapcsán és az alegységeknél - a fegyver-lőszer kezelés biztonsági rendszabályainak betartatását. A súlyos következmények, tragédiák megelőzése érdekében az előírások megsértőit - az országos parancsnoki intézkedésnek megfelelően - szigorú felelősségrevonásban kell részesíteni.

A közlekedésben figyelembe kell venni az évszak, az időjárás változását. A biztonsági rendszabályokat a határőrizetben bevezetett intézkedések végrehajtása során is maradéktalanul be kell tartani.

204/510

1971. évi 10. tör. 31 § (1) alapján

Tömeges filtert hatásvérték elszámolásának megakadályozásában kifejtett
jelentős helyfoglalást

5 f. 9 - 14. sz. pont.

89. 85. 14.

PSF + OPK

204/510

1971. évi 10. tör. 31 § (1) alapján

tömeges filtert hatásvérték elszámolásában

megakadályozásában kifejtett jelentős

helyfoglalást.

5 f.

1989. 85. 14.